

UCHWAŁA NR IV/22/18
RADY MIASTA WĄBRZEŻNO

z dnia 19 grudnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

Na podstawie art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2018 r. poz. 994 z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Wąbrzeźno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy ogłoszone zostały w Dz. U. z 2018 r. poz. 1076, poz. 1544.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy ogłoszone zostały w Dz. U. z 2018 r. poz. 1000, poz. 1349, poz. 1432

**Załącznik do Uchwały NR IV/22/2018
Rady Miasta Wąbrzeźno
z dnia 19 grudnia 2018 r.**

MIEJSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019-2021

I. WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt 1 ww. ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Opracowany Miejski Program Wspierania Rodziny jest jednym z elementów realizacji postanowień ustawy.

Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego zasoby gminy.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawową zasadą Konstytucji jest ochrona praw rodziny.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony państwa.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna składająca się z rodziców i dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze, w którym styka się dziecko. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Każda rodzina tworzy własną niepowtarzalną atmosferę życia. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży poprzez nieuświadomione przekazywanie wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Zdrowa rodzina wypełniając w sposób prawidłowy swoje funkcje zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości dając im możliwość prawidłowego rozwoju i prawidłowego wypełniania ról społecznych w przyszłości.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać

swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych.

Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz przemoc w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Występowanie ich często jest powiązane z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, które to stanowią podstawowe podłoże braku równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie. Występujące w rodzinie problemy są często złożone i do rozwiązania wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji działających na rzecz rodzin. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego ich monitorowania i wsparcia, w tym w szczególności przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policję, kuratorów sądowych, jak również przez asystentów rodzin. Działania takie mogą być skuteczne jedynie przy założeniu współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.

Praca z rodziną powinna być prowadzona we wczesnym okresie jej zagrożenia przez wykwalifikowaną w tym zakresie kadrę. Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, aby dziecko pozostało w naturalnej rodzinie i tam zostało przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w swoim życiu i społeczeństwie. Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną na terenie miasta Wąbrzeźno.

II. PODSTAWA PRAWNA

Miejski Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Wąbrzeźno określa zadania wynikające z następujących aktów prawnych:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.),
- b) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390),
- c) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn.zm.),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137),
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.),
- f) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994 z późn. zm.).

III. DIAGNOZA

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczej i wychowawczej została dokonana w oparciu o dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie wg stanu na dzień 31 października 2018 r.

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie objął szeroko rozumianym wsparciem 446 rodzin, w tym 183 rodziny z dziećmi. Pośród nich było 50 rodzin wielodzietnych i 85 rodzin niepełnych. Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było posiadanie niskich dochodów oraz bezrobocie.

Pośród korzystających 310 rodzin korzystało ze wsparcia w szczególności z powodu ubóstwa, 305 rodzin z powodu bezrobocia, 137 z powodu niepełnosprawności, 163 z powodu długotrwałej choroby, 78 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.

Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie za sobą nie tylko niedostatek ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do zachowań dewiacyjnych w rodzinie, utrzymania nałogów, marginalizacji, obniżenia poziomu potrzeb bytowych i całokształtu bytowania. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. W rodzinach takich często występuje alkoholizm, złe warunki socjalno-bytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Jak wynika z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie w pieczy zastępczej umieszczonych jest 21 dzieci, w tym 19 dzieci w rodzinach zastępczych oraz 2 dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Do zadań gminy zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w 2018 r. wynika że u 17 wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”. W 2018 r. u 15 rodzin procedurę „Niebieskiej Karty” wszczęła Policja, natomiast u 2 rodzin Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie.

W związku z nadużywaniem alkoholu Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła 25 rozmów interwencyjno-motywujących, a w stosunku do 1 osoby podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień od alkoholu.

Jak wynika z danych oświatowych na terenie miasta funkcjonują 2 publiczne szkoły podstawowe, 2 przedszkola i 7 oddziałów przedszkolnych oraz 1 gimnazjum. W 2018 r. do szkół podstawowych uczęszczało 1089 dzieci, do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych 448 dzieci oraz do gimnazjum 146 dzieci.

W 2018 r. na terenie miasta w 1 świetlicy organizacje pozarządowe zorganizowały czas wolny dla dzieci i młodzieży.

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie finansował dożywianie w szkołach 217 dzieciom.

Dodatkowymi formami pomocy dla rodzin są również świadczenia rodzinne (790 osób), fundusz alimentacyjny (127 osób) oraz możliwość skorzystania z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Na dzień 31 października 2018 r. 85 rodzinom wielodzietnym wydano Ogólnopolskie Karty Dużej Rodziny. Od dnia 1 kwietnia 2016 r. rodziny mają możliwość skorzystania ze świadczenia wychowawczego. Na dzień 31 października 2018 r. wsparciem objęto 890 dzieci.

Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

IV. ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

CEL GŁÓWNY

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu ich funkcjonowaniu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. *Diagnozowanie środowisk rodzinnych* realizowane poprzez poniższe działania:
 - a) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
 - b) analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
 - c) konsultacje ze specjalistami.
2. *Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych* realizowana poprzez poniższe działania:
 - a) zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczej i wychowawczej wsparcia oraz pomocy asystenta rodziny,
 - b) działania aktywizujące społecznie i zawodowo na rzecz rodzin, w których członkowie rodziny pozostają bez pracy,
 - c) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia i niwelowania własnych dysfunkcji poprzez m.in. podjęcie terapii leczenia uzależnień, podjęcia terapii dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej, podjęcia leczenia specjalistycznego w przypadku długotrwałej choroby,
 - d) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz informowanie o miejscach, w których udziela się wsparcia i pomocy, w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,
 - e) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem.
3. *Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka* realizowana poprzez poniższe działania:
 - a) zapewnienie dziecku będącemu w rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
 - b) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin problemowych, dysfunkcyjnych i środowisk patologicznych,

- c) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia,
- d) zapewnienie dzieciom pomocy opiekuńczo-wychowawczej,
- e) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

V. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są dzieci i rodziny zamieszkałe na terenie miasta Wąbrzeźno przeżywające trudności w opiece nad dziećmi i wychowaniu dzieci. Rodziny dotknięte przemocą, problemem uzależnienia, niewydolne wychowawczo, oraz rodziny dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

VI. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Finansowanie 3-letniego Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 odbywać się będzie w ramach: środków budżetu miasta Wąbrzeźno, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VII. REALIZACJA PROGRAMU

Program realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie przy udziale:

- a) Urzędu Miasta Wąbrzeźno,
- b) Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąbrzeźnie,
- c) Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- d) Wąbrzeskiego Centrum Profilaktyki i Terapii Społecznej w Wąbrzeźnie,
- e) Placówek oświatowych,
- f) Placówek ochrony zdrowia,
- g) Komendy Powiatowej Policji w Wąbrzeźnie,
- h) Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie - Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- i) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie,
- j) Organizacji pozarządowych i instytucji kościelnych.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- a) Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- b) Ograniczenie szerzenia się patologii,
- c) Zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,
- d) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
- e) Ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,

- f) Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

IX. MONITOROWANIE PRZEBIEGU I EWALUACJA PROGRAMU

Miejski Program Wspierania rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miasta roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją. Koordynacją w zakresie realizacji Programu zajmuje się Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie.

X. PODSUMOWANIE

Miejski Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie miasta Wąbrzeźno oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych oraz komplementarnych działań.

UZASADNIENIE

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który nakłada na gminy konieczność opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, który jest uzupełnieniem wielu zadań dot. wspierania rodziny postawionych przed gminą. Program miałby za zadanie usprawnić i usystematyzować proces pomagania rodzinom przeżywającym trudności związane z prawidłową opieką i wychowywaniem dzieci oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Źródłem finansowania programu będą środki własne gminy. Przewiduje się również możliwość finansowania części zadań ze środków budżetu państwa oraz środków pozyskanych z Unii Europejskiej w ramach działań wspólnotowych.